

Факультет фізичної культури та здоров'я людини

Кафедра теорії та методики фізичного виховання і спорту

**ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У
ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЛЯ**

Дипломна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 2 курсу 601 групи
спеціальності 017

«Фізична культура і спорт»

**Колісник Христина-Ювіліна
Миколаївна**

Керівник: канд. наук з фіз. вих. та
спорту, доц. Галан Я.П.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих. і
спорту, доц. Дудіцька С.П.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № ____
від “__” _____ 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Наконечний І. Ю.

АНОТАЦІЯ

Колісник Х-Ю.М. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЛЯ– Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт». – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича МОН України, Чернівці, 2023.

У кваліфікаційній роботі здійснено пошуку організаційних і методичних основ впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес дітей закладів дошкільної освіти. Робота зосереджується на інтеграції олімпійської освіти в сучасних умовах. Проведено анкетування серед інструкторів з фізичної культури, розроблено та рекомендовано до впровадження програму, спрямовану на формування у дітей знань з олімпійської освіти.

Ключові слова: олімпійська освіта, навчальний процес, виховний процес, впровадження, дошкільна освіта.

ABSTRACT

Kolisnek K-Y.M. FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF OLYMPIC EDUCATION IN PRESCHOOL INSTITUTIONS – Qualifying scientific paper with manuscript rights.

Qualification work of the second (master's) higher education level in specialty 017, "Physical culture and sport". - Chernivtsi National University named after Yuriy Fedkovich, Ministry of Education and Science of Ukraine, Chernivtsi, 2023.

In the qualification work, the search was carried out for organizational and methodical foundations for implementing Olympic education in the educational process of children in preschool education institutions. The work focuses on the integration of Olympic education in modern conditions. A questionnaire was conducted among physical education instructors, and a program aimed at forming

children's knowledge of Olympic education was developed and recommended for implementation.

Keywords: Olympic education, educational process, educational process, implementation, preschool education.

ЗМІСТ

	ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
	ВСТУП.....	4
	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ.....	11
1.1.	Фізична культура і спорт як складова частина загальної культури особистості дитини.....	11
1.2.	Теоретичні основи олімпійської освіти у навчальному процесі ЗДО.....	18
1.3.	Особливості системи олімпійської освіти в Україні та її практичне використання в ЗДО.....	25
	РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОСЛІДЖЕННЯ	32
2.1.	Методи дослідження.....	32
2.1.1.	Теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел та мережі Інтернет.....	32
2.1.2	Соціологічні методи.....	32
2.2.	Організація дослідження.....	33
	РОЗДІЛ 3 СТАВЛЕННЯ ТА ГОТОВНІСТЬ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗДО.....	35
3.1.	Організація олімпійської освіти у позанавчальній діяльності майбутніх інструкторів з фізичної культури та дошкільнят.....	35
3.2.	3.2. Готовність інструкторів з фізичної культури та спорту до процесу впровадження олімпійської освіти у ЗДО.....	41
3.3.	3.3. Аналіз засобів з олімпійської освіти для дітей в систему ЗДО.....	49
	ВИСНОВКИ.....	56
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
	ДОДАТКИ.....	64

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗДО	Заклад дошкільної освіти
МОА	Міжнародна олімпійська академія
МОК	Міжнародний олімпійський комітет
НОК	Національний олімпійський комітет
НОА	Національна олімпійська академія
ОАУ	Олімпійська академія України
ВПО	Вимушено переміщені особи

ВСТУП

Актуальність теми. Розумовий розвиток у дошкільному віці є основою для інтелектуального становлення особистості у подальших вікових періодах. Основні державні документи: Конституція України, Національна доктрина розвитку освіти України XXI століття, Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти в Україні спрямовують фахівців на пошук додаткових шляхів інтелектуального розвитку дошкільників й розкриття механізмів їхньої розумової здатності свідомо та самостійно, в міру своїх вікових можливостей, користуватися набутими знаннями, вміннями та навичками у повсякденному житті [3, 6, 9; 14; 21; 48].

Сьогоднішні дошкільники складатимуть більшу частину потенціалу України XXI століття. Тому навчання, виховання та розвиток молодого покоління в нашій країні є одним із найважливіших державних завдань. Дошкільний вік – це період, коли відбуваються найбільш інтенсивні процеси росту і розвитку організму, формування особистості дитини. В цьому віці закладаються основи майбутнього стану здоров'я, фізичної підготовленості, розумової діяльності людини [6; 7; 37].

Створення сучасної освітньо-виховної системи для молодого покоління залежить від вирішення широкого спектру соціальних, економічних, екологічних, політичних та правових завдань. Одним з ключових пріоритетів, на думку дослідників, є розробка та імплементація освітнього процесу, заснованого на принципах олімпізму. Це передбачає впровадження системи олімпійської освіти та поширення відповідної літератури серед дітей та молоді [8; 15; 19; 49].

Основа сучасної системи освіти спрямована на виховання в людини, вести здоровий спосіб життя. В останні роки спостерігається значне погіршення стану здоров'я дітей та підлітків. Кількість абсолютно здорових

дітей за останнє десятиліття постійно зменшується. Близько 21-31 % дітей вважаються часто хворючими [7]. Основними причинами такого стану є погіршення екологічної ситуації, COVID-19, військові дії на території України, економічні проблеми, падіння рівня життя населення, зниження рівня медичного обслуговування, прискорення темпу життя, підвищення у навантаженні на дітей та ін. Певне місце займають фактори, які пов'язані з недоліками навчально-виховного процесу та недостатньою обізнаністю дітей з особливостями ведення здорового способу життя. Активний розвиток олімпійського руху є одним із прогресивних явищ сучасного суспільства. Олімпізм, який стоїть у центрі спортивного руху, вважається важливим аспектом соціокультурного виховання дітей. Він ґрунтується на гуманістичних ідеалах, таких як дружелюбність, прагнення до миру, співпраця та взаєморозуміння між людьми [4].

Принципи та основи олімпійської освіти висвітлені в Кодексі честі олімпійця України, який відповідає нормам та вимогам державних документів Конституції України, чинному законодавству України в галузі освіти, фізичної культури та спорту, основних положеннях Олімпійської хартії, Етичного кодексу Міжнародного олімпійського (МОК) і Антидопінгового кодексу.

Уся доступна вітчизняна джерельна база засвідчує надзвичайно актуальну й корисну роль олімпійської освіти у процесі фізичного виховання дітей різних вікових груп [3; 2].

Проте у вітчизняній науково-методичній літературі спостерігаємо недостатню кількість теоретичних обґрунтувань структури, форм, засобів, педагогічних умов та особливостей формування олімпійської освіти дітей закладів дошкільної освіти (ЗДО).

Вибір даного напрямку дослідження є важливим і актуальним, особливо в контексті сучасної України, де останнім часом спостерігається зниження кількості наукових робіт, що зосереджені на гуманітарних, філософських, історичних та соціальних аспектах розвитку олімпійського

руху серед дітей. Це вказує на необхідність поглибленого вивчення цієї теми, щоб зрозуміти та підкреслити її значення для суспільства та спортивного розвитку молоді [26, 32].

Україна, як активний учасник міжнародного олімпійського руху, стоїть перед важливим завданням розширення та детального опрацювання цієї сфери, особливо в контексті дітей дошкільного віку. Це вимагає розробки науково обґрунтованих програм та методик, які б враховували особливості фізичного та психологічного розвитку малюків, а також сприяли б формуванню у них олімпійських цінностей і інтересу до спорту.

Інтеграція олімпійської освіти є ключовою для створення міцної теоретичної основи, яка сприятиме ефективному впровадженню методів та засобів олімпійської освіти у навчально-виховний процес з фізичної культури, а також у позанавчальну діяльність дошкільних навчальних закладів (ЗДО).

Змістовний компонент програм з олімпійської освіти дійсно вимагає ретельного дослідження, адже від його якості та глибини залежить успішність впровадження олімпійської тематики у навчально-виховний процес дітей. Це дослідження повинно включати аналіз існуючих підходів та методик, а також розробку нових, більш ефективних способів інтеграції олімпійських цінностей і знань у дошкільну освіту.

Вибір даної теми має велике значення, оскільки вона сприяє не лише розвитку фізичних навичок та здоров'я дітей, але й формуванню їхніх моральних цінностей та соціальної відповідальності, що є фундаментальним для створення здорового та гармонійного суспільства.

Мета дослідження полягала у пошуку організаційних і методичних основ впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес дітей ЗДО.

Досягнення поставленої мети провадилося вирішенням таких **завдань дослідження**:

1. Здійснити аналіз та визначити проблематику формування знань з олімпійської освіти у теорії і практиці фізичної культури та спорту дітей.

2. Здійснити аналіз та визначити готовність інструкторів з фізичної культури до процесу впровадження олімпійської освіти у ЗДО.

3. Розробити програму «Сучасна олімпійська освіта» для інтеграції у навчально-виховний процес у ЗДО.

Об'єкт дослідження: процес фізичного виховання у закладах дошкільної освіти.

Предмет дослідження: організаційні та методичні основи олімпійської освіти.

Методи дослідження – *теоретичні:* вивчення та аналіз наукових джерел з проблеми наукового дослідження, нормативних і програмних документів, систематизація, класифікація, порівняння, узагальнення здобутих теоретичних та експериментальна перевірка готовності майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту з метою аналізу сутності наукового дослідження, виокремлення структури та особливостей формування знань з олімпійської освіти студентів, пошук механізмів розкриття педагогічних умов у процесі олімпійської освіти; *емпіричні:* методи педагогічної діагностики, що передбачають систематичне і цілеспрямоване педагогічне спостереження, різного роду бесіди та анкетування.

Організація дослідження. Під час організації дослідження ми дотримувалися спеціальних вимог та правил його проведення. Це включало ретельне планування, визначення чітких цілей та гіпотез, а також встановлення критеріїв для збору та аналізу даних. Ми забезпечили дотримання етичних норм, зокрема, забезпечення конфіденційності та захисту персональних даних учасників. Також було важливо дотримуватися методологічних стандартів, щоб забезпечити об'єктивність та надійність результатів дослідження. Магістерська виконувалася протягом 2022-2023 років. Дослідження проходило у Чернівецькому національному університеті

імені Юрія Федьковича де приймали участь інструктори з фізичної культури м. Чернівці та впроваджено в ЗДО «Казка» Великокучурівської громади.

Публікації: Галан Я. П., Гнат Д. Л., **Колісник Х.-Ю. М.** Особливості впровадження олімпійської освіти в Україні // Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді : матеріали третьої всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (20 жовтня 2023 року). Тернопіль: ТАЙП, 2023. С. 62-63.

Структура роботи. Магістерська робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

1.1. Фізична культура і спорт як складова частина загальної культури особистості дитини

Фізична культура і є складовою частиною загальної культури особистості, тому при розгляданні потенційних можливостей потрібно враховувати фізичні та духовні якості, якими володіє людина. У цьому контексті значна увага зосереджена на першому компоненті (фізичних можливостях) [1, 14, 15, 20; 21].

Фізичні можливості особистості свідчать про оптимальний рівень розвитку фізичних якостей, рухових навичок і функціональних можливостей, які потребують відповідної діяльності. Таким чином діяльність – універсальний соціальний засіб формування індивіда. Завдяки безперервній діяльності людські можливості набувають не лише біологічних якостей, але й соціальних, що характеризує індивідуальний аспект фізичної культури людини [9, 12, 16, 36].

Необхідний рівень розвитку фізичних якостей безпосередньо впливає на фізичну готовність до процесу життєдіяльності. У зв'язку з цим, оптимальний рівень фізичних якостей сприятиме зміцненню здоров'я, вихованню здорового способу життя, розвитку фізичних і розумових здібностей, нормалізації психофізичного стану [12, 16, 28].

Таким чином, із загального поняття культури окремою ланкою виступає фізична культура, що поєднує матеріальні й духовні цінності [19, 21].

За дослідженнями науковців [14; 23; 39; 45], людська діяльність і фізична культура як складники загальної культури взаємопов'язані одні з одними. Ці соціальні явища свідчать про те, що без будь-якої діяльності неможливий рівень розвитку суспільства.

За визначенням науковця Є.Н. Приступи, “система української народної фізичної культури є складною багатофункціональною цілісністю, яка складається з світоглядно-філософських основ, комплексу народних знань і уявлень про фізичний розвиток і фізичне виховання людини, мови спілкування, збереження і передачі інформації, народних засобів фізичного виховання і традицій використання сил природи, гігієнічних факторів здорового способу життя, форм організації і реалізації народної фізичної культури, методичних особливостей використання засобів народної фізичної культури” [29].

А фізична культура, на думку О.М. Вацеби, становить цілісний складник та органічно доповнює загальне поняття культури. Дослідниця зазначає таке: “Здоров’я нації, фізично сильне військо, широта впливу на гармонійний розвиток особистості, можливість міжнародної репрезентації – ось основні докази на користь значимості фізичної культури в сучасних умовах” [21].

Саме тому спостерігаємо певні зміни у ставленні та сприйнятті фізичної культури та спорту. “З розуміння цього прийде необхідність звернутись до історичного досвіду українського народу в галузі тіловиховання й спорту. До того досвіду, який з часом повинен би стати матеріалом для фундаменту в розбудові національної системи фізичної культури” [23].

За багатьма аналізами та дослідженнями, фізичне виховання покоління та рівень їхньої фізичної діяльності є недостатнім для виховання гармонійно розвиненої та фізично досконалої особистості. Традиційні засоби фізичного виховання на теперішній час не відповідають сучасним тенденціям, що свідчить про те, що вони потребують заміни на більш ефективні.

Сучасними проблемами фізичного виховання є, насамперед, застаріла матеріально-технічна база, яка не зовсім орієнтована на сучасні форми рухової активності; низький рівень поінформованості дітей, що спричиняє у свою чергу зниження їхніх теоретичних знань. З цього випливає недостатній рівень фізичного здоров’я дітей, низький рівень їхнього залучення до фізкультурно-спортивних занять.

Зниження рівня ефективності організації фізичного виховання зумовлене відсутністю мотивації до рухової активності, занять фізичною культурою і спортом.

Перш ніж охарактеризувати структуру поняття «фізична культура», необхідно зупинитися на визначенні поняття «культура». Питання визначення поняття «культура» залишається актуальним і сьогодні, оскільки це одне зі складних, суперечливих і не до кінця вирішених питань сучасної філософії. Це пояснюється тим, що жодне поняття в суспільствознавстві не викликає такого розмаїття поглядів і визначень, як поняття культури [20; 18; 42].

Сьогодні існує понад 250 трактувань сутності культури. Крім того, деякі автори розглядають культуру як матеріальний і духовний засіб. Навпаки, інші розглядають це як діяльність, набір цінностей або результат людської діяльності. Загалом воно зводиться до ототожнення культури з розвитком цивілізації та суспільства, що визначає три загальні підходи до її розуміння:

1. *Антропологічний підхід*. Антропологія визначає культуру як усе створене людиною, а не природою, що існує незалежно від нашого свідомого досвіду.

2. *Соціологічний підхід*. Культура вважається складовою суспільного життя, сукупністю духовних цінностей.

3. *Філософський підхід* визначає культуру як явище, яке можна виділити з процесу за допомогою аналітичного опису, а не як частину чи аспект соціального розвитку.

Так, Кертман вважає культуру лише духовним життям суспільства, зазначаючи, що матеріальні цінності не слід розглядати як невід'ємну частину культури.

Крім загальноприйнятих підходів, колектив вчених дотримується точки зору, що під культурою розуміється все те, що створюється, вдосконалюється і змінюється людьми в процесі розумової і фізичної праці, включаючи результати соціального перетворення самих людей, їхню фізичну та психологічну сутність.

Таке розуміння культури свідчить про те, що, на відміну від природи, вона є продуктом людського розуму. Культура виникла і продовжує розвиватися завдяки свідомій і цілеспрямованій діяльності людини.

Суб'єктом діяльності в цьому процесі виступає особистість, а колективним суб'єктом людської діяльності – суспільство. Цивілізація означає певний рівень розвитку суспільства. Людська діяльність, як свідомо і суспільно корисна діяльність людей, є умовою їх існування і одвічною природною необхідністю. Культура як суспільне явище виникає в результаті людської діяльності, способу. Воно означає застосований у своєму безперервному процесі перетворення природи, суспільства і самої людини з її фізичною, психічною та соціальною сутністю. Тому людина є основною складовою будь-якої соціальної системи. Як значна продуктивна сила, люди використовують специфічні способи. Він має на увазі активний вплив на природне і соціальне середовище, перетворюючи його і виробляючи новий метод цінностей, що стає новим етапом у розвитку суспільства, його продуктивних сил, а разом з тим і в розвитку людської культури. Основним фактором, що характеризує діяльність людини, є людина як активна істота (*Homo agens*). Людина цілеспрямовано досягає повної реалізації потенціалу особистості, пізнає, оцінює і перетворює природу, суспільство і себе за законами необхідності, практичності і краси.

Розглядаючи особистісний потенціал як сукупність фізичних і духовних властивостей, особливу увагу слід приділити першій складовій (матеріальним можливостям), що забезпечує практичне здійснення різних видів діяльності.

Фізичні можливості людини відображають оптимальний рівень розвитку фізичних якостей, рухових якостей і функціональних здібностей. В основі їх лежить природна тілесна організація, яка розвивається і досягає досконалості лише в процесі діяльності. У цьому випадку дія є універсальним соціальним засобом розвитку особистості людини. В результаті тренувань людські можливості стають біологічними і соціально-побутовими, тобто культурою, що характеризує особистісний аспект фізичної культури індивіда.

Поступовий розвиток продуктивних сил і особливо поділ праці призвели до того, що оптимальний рівень розвитку фізичних здібностей, що забезпечує фізичну підготовленість до життя, може бути досягнутий лише за умови додаткового використання унікальних, створених суспільством засобів. методи цілеспрямованого фізичного розвитку людини (це область знань матеріальної культури).

Окрему групу становлять погляди науковців, для яких характерний багатоаспектний підхід до визначення фізичної культури. Для одних це діяльність і вид матеріальної культури; для інших – це діяльність, сукупність наукових і практичних досягнень [26]; діяльність та її суспільно значущі результати; вид діяльності, певний тип людей, їх організація та унікальне поле суспільних відносин [2; 29]; виробництво, розподіл і споживання матеріальних і духовних речей, створених працею людини для поліпшення фізичного стану та виховання підростаючого покоління.

Різноманітність поглядів і їх суперечливість не сприяють правильному розумінню такої складної, динамічної системи, як фізична культура, ускладнюють визначення її місця і ролі в оформленні загальної культури.

Зауважимо, що кожне трактування поняття «фізична культура», висловлене групою науковців, має своє раціональне зерно, тому ми маємо розглянути деякі з них більш детально та виявити їх позитивні сторони та недоліки.

Визначаючи фізичну культуру через сукупність матеріальних і духовних засобів чи досягнень суспільства, автори підкреслюють її предметність, що використовується для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку людей, применшуючи її цінності, що характеризують результат цієї діяльності та використання в суспільній практиці.

Вчені Матвєєва і Новіков визначають фізичну культуру в найширшому розумінні як сукупність усіх досягнень суспільства в «розробці і раціональному застосуванні спеціальних засобів, методів і умов для вдосконалення фізичної підготовленості особистості». Це визначення також

підкреслює предметність фізичної культури. Але все ж підкреслюється ефективність «удосконалення», тобто особистісна цінність матеріальної культури: рівня фізичної підготовленості та фізичного розвитку людей, спортивних досягнень, біологічних знань, умінь і навичок. Однак цей життєво важливий аспект матеріальної культури необхідно помітити в загальноприйнятому визначенні, що спричиняє її недосконалість.

Інші автори, не відкидаючи духовних елементів у фізичній культурі, все ж відносять її до матеріальної культури. Причина цього полягає в тому, що цінності фізичної культури «виражаються матеріально, головним чином у фізичних можливостях і діяльності людей» [16]; вони забезпечують «розвиток і відтворення матеріального життя», що вимагає «оптимальних фізичних якостей, необхідних для успішного відтворення життя і для ефективного виконання трудових дій».

Відзначаючи відносно глибоку і точну характеристику однієї з важливих сторін фізичної культури, слід підкреслити, що вона включає матеріальні і духовні цінності, єдність і взаємодія яких характеризують фізичну культуру як цілісну систему. При знанні правильних способів виконання тієї чи іншої фізичної вправи, техніки, дії та відповідного ідеалу, до якого прагне кожна особистість, матеріальна культура може існувати як система, вважає [4; 10; 35]. Перед виконанням простої фізичної вправи ставиться конкретна мета, а майбутній результат моделюється у свідомості індивіда, який її виконав.

Зрозуміти сутність фізичної культури через діяльність найважче. Це пояснюється тим, що поняття «діяльність» і «культура» тотожні, а на повсякденному рівні більшість людей уявляють собі фізичну культуру не що інше, як практичний процес виконання вправ. Помилковість цього судження можна проілюструвати описом особливостей понять «фізичне виховання» і «фізична культура». Фізичне виховання як педагогічний процес – це особливий вид людської діяльності, в якому соціальна діяльність учителя (тренера, тренера) спрямована на вихованців. Фізична культура тут виступає

як спосіб і засіб цієї діяльності та її новий результат, який використовується надалі в суспільній практиці.

Педагогічна сутність фізичного виховання визначається його змістом як складової загальної освіти. Це означає, що, як і навчання в цілому, фізичне виховання є процесом, спрямованим на вирішення відповідних виховних, освітніх і розвиваючих завдань. При цьому фізичне виховання має всі наявні ознаки педагогічного підходу (керівна роль учителя, організація діяльності за педагогічними принципами тощо) або має форму самоосвіти. До специфічних функцій фізичного виховання відносяться навчання рухам (руховим діям) і розвиток фізичних якостей (керування розповіддю дитини).

Як складова частина загальної системи народного виховання, фізичне виховання спрямоване на забезпечення всебічного фізичного і психічного розвитку дитини, збереження і зміцнення її фізичного і психологічного здоров'я, формування матеріальної культури особистості.

Тому не випадково різні аспекти фізичного виховання школярів є предметом постійної уваги психологів, педагогів, лікарів, громадських діячів [24, 32, 41]. Пошук оптимальних підходів до вирішення локальних проблем, пов'язаних із фізичним удосконаленням особистості, зосереджено на її взаємозв'язку з тими соціальними проблемами освітньої сфери, якими керує суспільство [23].

З огляду на це ми з'ясуємо найгостріші аспекти даного питання і, насамперед, конкретизуємо своєрідність формування фізичної культури особистості та які історико-педагогічні ідеї потребують переосмислення.

У цьому контексті незмінний інтерес викликають прогресивні ідеї педагогів-класиків. Оскільки Ян Коменський вважав проблеми фізичного виховання невід'ємною частиною педагогічної науки, то в його працях «Велика дидактика» і «Школа дитинства» міститься ряд цінних педагогічних вказівок для батьків і школи щодо формування фізичної культури дитини. П'ятий розділ «Школи дитинства» Яна Коменського повністю присвячений питанням фізичного виховання дитини. У ній подано педагогічні поради,

фундаментальне наукове, педагогічне та практичне значення яких залишається актуальним і сьогодні.

Джон Локк одним із перших розробив детальну та глибоку теорію фізичного виховання. Їй він присвятив перші тридцять параграфів своєї фундаментальної праці «Деякі думки про виховання», в яких наголошував на тому, що все людське тіло має бути загартованим, як обличчя, яке витримує і спеку, і холод. На думку Джона Локка, система загартовування тіла тісно пов'язана з фізичними вправами і повинна застосовуватися з раннього дитинства.

1.2. Теоретичні основи олімпійської освіти у навчальному процесі ЗДО

Олімпійський спорт є найважливішою складовою міжнародного спорту та олімпійського руху і є одним із найвидатніших явищ сучасної історії. Аналіз більш ніж столітньої історії сучасного олімпійського руху наочно показує, що ідеал, який ліг в основу Олімпійських ігор Стародавньої Греції, вічний і постійно притаманний людству. Зазначимо, що перша офіційна згадка про Олімпійські ігри, які проводилися в Стародавній Греції, відноситься до 776 року до нашої ери. Протягом наступної тисячі років вони проводилися регулярно і були невід'ємною частиною способу життя людей еллінської цивілізації. Ще давньогрецькі філософи (Геракліт, Платон, Сократ, Діоген та ін.) розуміли, що для формування гармонійно розвиненої особистості необхідно поєднувати фізичну досконалість, силу і здоров'я з духовно-моральними якостями та вихованням через фізичні вправи та змагання [13; 23; 33].

Варто зазначити, що підвищений інтерес громадянського суспільства до античних Олімпійських ігор у середині XIX століття був пов'язаний насамперед з археологічними розкопками в Олімпії.

Сучасні Олімпійські ігри продовжують привертати увагу підростаючого покоління, привертаючи мільйони глядачів, багато державних і громадських організацій, громадських і політичних діячів, маючи значний глобальний вплив. Міжнародний олімпійський рух успішно розвивається під егідою Міжнародного олімпійського комітету (МОК) і зараз охоплює спортивне співтовариство понад двохсот країн [11].

Відроджуючи Олімпійські ігри, П'єр де Кубертен переконався в тому, що гуманістичні ідеї олімпізму, які лежать в основі спортивного руху, цінності і принципи грецької системи освіти і виховання, які сьогодні високо цінуються і визнаються всіма народами світу, є життєздатними для розвитку системи освіти та виховання сучасного суспільства і можуть позитивно сприяти розвитку особистості людини.

Згідно з Олімпійською хартією, основним документом олімпійського руху, олімпізм - це філософія життя, що поєднує в збалансоване ціле якості тіла, волі і розуму, концепція виховання гармонійно розвиненої особистості через спорт, поширення гуманістичні ідеї в суспільстві, співробітництво, взаєморозуміння, взаємодопомога.

Мета олімпізму – поставити спорт повсюди на службу гармонійному розвитку особистості, сприяти мирному суспільству та зберегти людську гідність. Олімпізм прагне створити спосіб життя, заснований на радості, яку знаходять зусилля, виховній цінності хорошого прикладу та повазі до універсальних фундаментальних етичних принципів.

Оскільки олімпізм має соціальну природу (він очікуваний від людства), то під нормами олімпізму слід розуміти вимоги суспільства до поведінки людей у певних ситуаціях. Вони необхідні для соціальної взаємодії та узгодження суспільних і особистих інтересів.

Норми олімпізму конкретизуються в олімпійських принципах, олімпійських цінностях, олімпійських ідеалах. Це, у свою чергу, відображено в спорті, в тому числі в олімпійському.

Універсальні норми найзагальніше виражаються через принципи. Припустимо, смужка визначає, які конкретні дії має зробити людина. У цьому випадку посібники в загальній формі розкривають зміст і вимоги, що стосуються Его індивіда, його мети, причини існування і характеру відносин між індивідами. Найважливіші олімпійські принципи включають чесну гру, зобов'язання дотримуватися правил, рівність, солідарність і взаєморозуміння в душі дружби.

Спорт як вид діяльності привертає увагу багатьох людей, роблячи його однією з найпопулярніших розваг. Розуміння спорту було б неповним, якщо розглядати його конкретно як вид діяльності та її результати. У сучасному розумінні спорт – це соціальний феномен людської культури з її духовними і матеріальними цінностями.

Мир, прогрес людства, радість спілкування, справедливість, благородство, боротьба з расизмом і апартеїдом, демократія, гідність, престиж, естетика, високі морально-етичні норми змагальної діяльності є основними духовно-гуманістичними цінностями спорту. До матеріальних цінностей спорту належать види спорту, їх постійний розвиток протягом історії людства; досягнення спортивної науки, методи підготовки висококваліфікованих спортсменів і використання її результатів в інших галузях знань; спортивне обладнання та новітні технології виготовлення такого обладнання; споруди тощо

Результати численних досліджень у галузі олімпійського спорту показали, що дослідження історії та розвитку олімпійського руху, його принципів, цінностей, організаційних, правових та економічних основ, теорії та практики підготовки спортсменів до Олімпійських ігор та ін.

Проаналізувавши науково-методичну літературу вітчизняних та зарубіжних науковців та вчених, спеціалістів, присвяченій питанням олімпійської освіти у дітей в процесі навчання й виховання з фізичної культури та спорту, дозволив нам сформулювати певні теоретичні засади інтеграції олімпійської освіти дітей. Дослідження спеціальної науково-

методичної літератури дозволило нам визначити та окреслити мету, завдання, функції, зміст, методи, засоби й форми олімпійської освіти у процесі навчання та виховання дітей дошкільного віку.

Проаналізувавши, що, у сучасній педагогічній науці структура процесу навчання та виховання виглядає так: із мети навчання спливають завдання, із завдань – закономірності та принципи; принципи координації змісту; Форми та методи, прийоми навчання залежать від змісту навчального компоненту [18]. Ключовими умовами навчання й виховання як діяльності є певна мета навчання та завдання, потреби і мотиви навчально-пізнавальної діяльності школярів, зміст матеріалу, який мають засвоїти діти. Ці умови взаємопов'язані (Рис 1.1.).

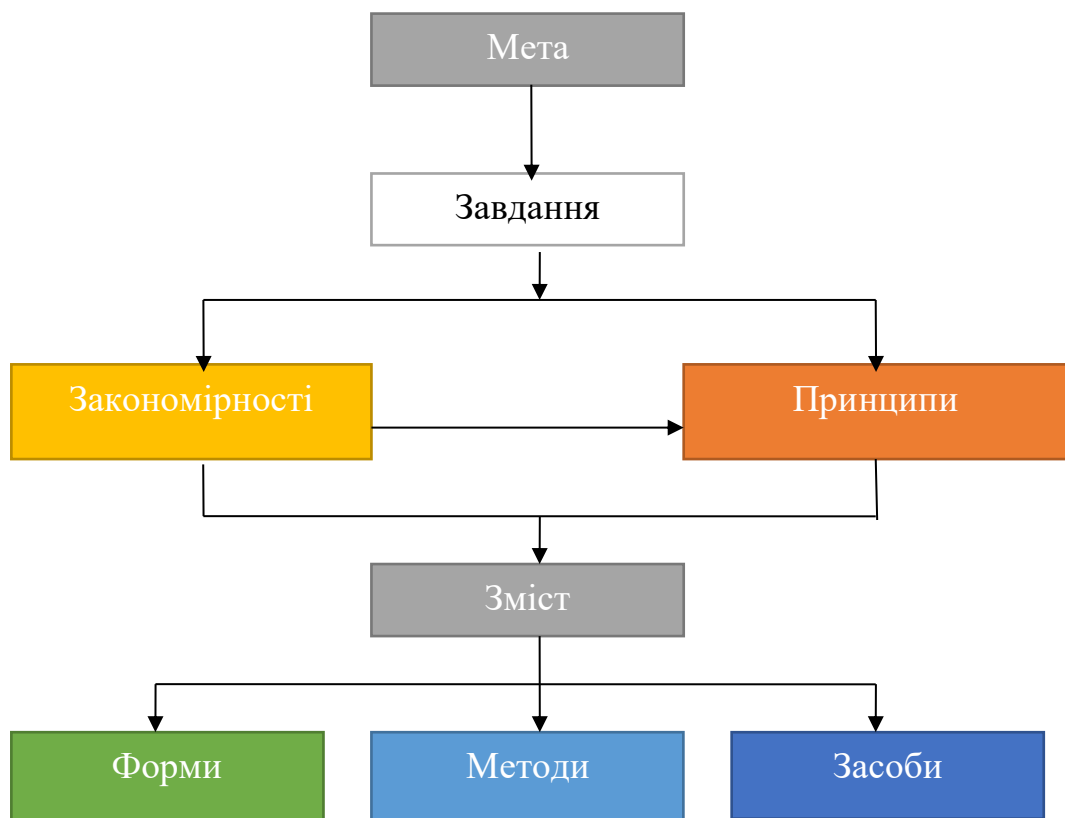

Рис. 1.1. Основні компоненти навчального процесу як дидактичної системи

Розуміння і знання структури процесу навчання і виховання дають змогу глибше зрозуміти сутнісні характеристики навчання як педагогічного процесу для визначення науково обґрунтованих підходів до його практичної реалізації в освітньому процесі дітей.

Така структура свідчить про двосторонній характер навчального процесу і зумовлює необхідність тісної взаємодії на всіх етапах навчальної роботи, починаючи з визначення мети і завдань, закінчуючи перевіркою й оцінкою її результатів, дає чітке уявлення про основні ланки навчально-виховного процесу і, відповідно, допомагає його цілеспрямовано та якісно організувати.

Мета як складова освіти є основним вихідним пунктом теорії і практики і безпосередньо впливає на всіх учасників цього процесу, визначає основні напрямки виховної роботи в різних навчальних і освітніх системах, визначає завдання й принципи, зміст, методи і організаційні форми роботи. Виховні цілі дозволяють педагогу відповідно планувати свої педагогічні впливи для визначення сприятливих умов і шляхів вирішення практичних і педагогічних завдань.

Мета навчання конкретизується через систему навчальних завдань, які дають змогу за навчальними планами та програмами набути знань, умінь і навичок [18].

У результаті отриманих знань з олімпійської тематики в дітей сформувалися:

- підвищення інтересу до Олімпійських ігор і олімпійського руху в цілому;
- позитивне ставлення до спорту, яке оцінюється через призму моральних, культурних, гуманістичних аспектів;
- залучення до активних занять спортом і фізичним вихованням, спрямованих на підвищення спортивної кваліфікації, гармонійний розвиток у різних сферах, удосконалення фізичних і духовних якостей, а також формування загальнолюдських цінностей;

- здійснився прояв ініціативи щодо участі в олімпійському русі, пропаганда олімпійських ідей та цінностей;
- розвиток навичок організації занять фізичними вправами, що сприяють фізичному та психологічному здоров'ю, гармонійному розвитку особистості;
- дотримання чесності та справедливості у спортивних іграх, естафетах моральних принципів, прояв волі та мужності під час змагань;
- здатність аналізувати та визначати особливості спорту за ідеалами та канонами краси;
- демонстрація бережливого ставлення до природи під час спортивних заходів, врахування принципів екологічної культури, інтерпретація та популяризація ідей олімпізму.

Основні функції олімпійської освіти президент ОАУ, професор М.М. Булатова (2002) розмежовує таким чином (Рис. 1.2.):

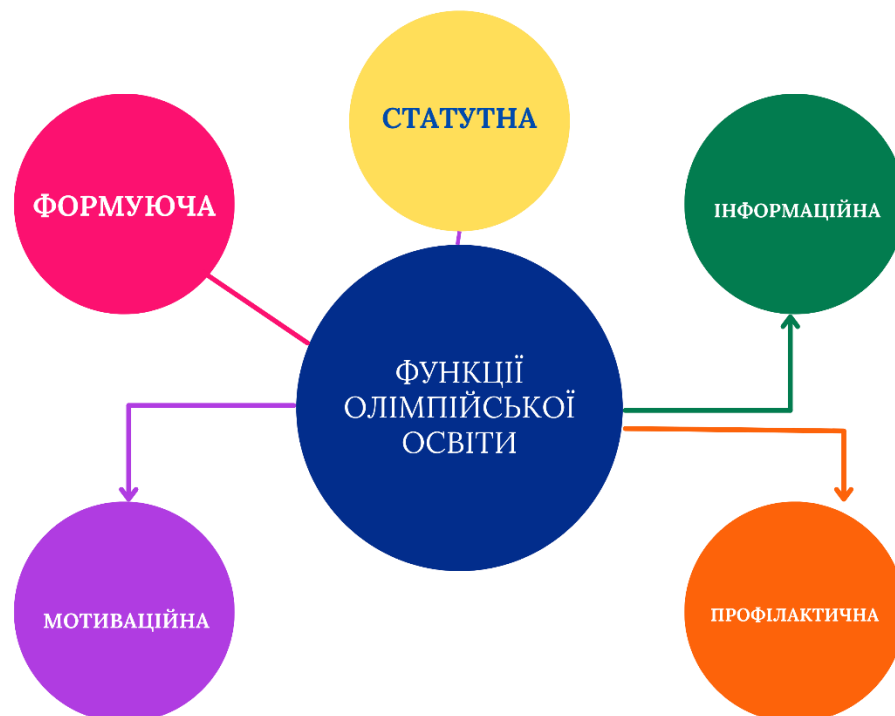

Рис. 1.2. Основні функції олімпійської освіти за Булатовою М.М.

статутна – розуміння і сприйняття керівниками освіти та спорту, педагогами, спортсменами-олімпійцями, дітьми і молоддю соціальної ролі олімпійського руху, як ефективного засобу виховання та освіти;

формуюча – вплив ідей олімпізму на розвиток педагогів, членів колективів освітніх установ, а також реалізація їх творчого потенціалу в процесі олімпійської освіти;

інформаційна – вплив олімпійської освіти на ріст педагогічної майстерності педагогів;

мотиваційна – створення умов, що спонукають суб'єктів процесу олімпійської освіти до ефективного виконання своїх обов'язків і функцій;

профілактична – прогнозування, попередження і ліквідація небажаних проявів поведінки, негативних якостей і рис характеру дітей і підлітків у процесі олімпійської освіти [18].

На думку багатьох науковців [17; 38; 42], олімпійська освіта виконує значно більше функцій: статусну, формувальну, інформаційну, профілактичну, мотиваційну. Інформаційна частина олімпійської освіти — підвищення культурного рівня творчої самореалізації вчителя в його діяльності, пов'язаній з морально-естетичною, соціальною, правовою оцінкою подій, прийняттям нестандартних рішень, вибором систем і методи навчання і виховання, а й позитивний вплив на розвиток соціально значущих зав'язків у колективах освітніх установ [25]. Формуюча функція передбачає створення умов для впливу ідей олімпізму на розвиток педагога, адаптацію, самореалізацію кожного учня на основі гуманістичних і демократичних засад [42].

Згідно з дослідженнями М. Булатової, статусна функція забезпечує розуміння та усвідомлення керівниками освіти і спорту, педагогами, спортсменами надзвичайної ролі олімпійського руху як ефективного засобу виховання підростаючого покоління. У зв'язку з цим управлінська діяльність у школі має ґрунтуватися на послідовності, комплексності, злагодженості дій у рамках обміну інформацією та персональній відповідальності кожного

учасника навчально-виховного процесу за доручену справу [5]. Мотиваційна функція полягає у створенні соціально-психолого-педагогічних умов, які спонукають суб'єктів процесу олімпійської освіти до ефективного виконання обов'язків і соціально цінних стосунків у колективах навчальних закладів, і спрямована на створення умов для формування в учнів відповідної мотиваційної діяльності, і поведінкові особливості, а також активну соціальну спрямованість на основі здорового способу життя [15]. Профілактична функція дозволяє передбачити, попередити та усунути антигромадські прояви поведінки, шкідливі якості та риси характеру учнів для формування соціального та оновленого світогляду в навчально-виховному процесі [50]. У такий спосіб функції олімпійської освіти відповідають завданням освіти в цілому та «сучасним тенденціям суспільного розвитку, в тому числі й у сфері політики, інтересам і потребам сучасної цивілізації» [51].

1.3. Особливості системи олімпійської освіти в Україні та її практичне використання в ЗДО

Сучасний олімпізм та олімпійський рух займає особливе місце в соціальному та культурному житті сучасного суспільства й вважається значущою соціокультурною інформацією, в якій закладені гуманістичні цінності: доброзичливість людей, прагнення до миру, співпраці та взаєморозуміння. Мета олімпізму – представити спорт на службу гармонійному розвитку людства, сприяючи створенню мирного суспільства, зацікавленого у збереженні людської гідності. Будь-який прояв дискримінації, чи то на основі раси, релігії, політичних переконань, інших характеристик, або гендерної приналежності, є неприпустимим у контексті участі у олімпійському русі. [15].

У сучасному суспільстві спостерігається активний запит на гуманізм та активне протистояння антигуманним явищам, що підкреслює важливість пропаганди цінностей олімпізму. Це стимулює розвиток інноваційних

підходів до перетворення фізичної культури і спорту в інструменти пізнання культурних основ олімпізму та посилення його гуманістичних аспектів у процесі соціалізації, зокрема розвитку етнічної толерантності.

Як один із найважливіших компонентів структури українські освітні стандарти другого рівня передбачають орієнтацію на особисті результати навчання. Серед вимог до емоційного ефекту засвоєння дітьми основної освітньої програми навчального закладу є формування в дітей системи значущих соціально-міжособистісних стосунків, ціннісного усвідомлення особистісної та громадянської позицій у діяльності, соціальних компетентностей, правосвідомості здатності розуміти українську ідентичність у мультикультурному суспільстві та ряд інших [9]. Варто зазначити, що під час вивчення дисципліни «Фізична культура» у ЗДО серед кінцевих особистісних результатів засвоєння програмового матеріалу формування гармонійно розвиненої особистості дитини.

Олімпійський рух має значний вплив на життя. Вважається громадським рухом, який сприяє реалізації принципів олімпізму різними засобами, формами та методами.

Олімпізм - це філософія життя, яка підносить і об'єднує гідність тіла, волі та розуму в гармонійне ціле. Метою олімпізму є широке становлення спорту на службі всебічного розвитку особистості, сприяння формуванню мирного суспільства, яке дбає про збереження людської гідності [3].

В Україні система олімпійської освіти розвивається з урахуванням глобальних тенденцій у сфері спорту та освіти. Ця система включає інтеграцію олімпійських цінностей, таких як взаємоповага, дружба та відмінність, в освітні програми різних рівнів. Особлива увага приділяється розробці та впровадженню навчальних курсів та матеріалів, що сприяють формуванню всебічно розвиненої особистості через фізичну культуру та спорт. Ініціативи олімпійської освіти в Україні спрямовані на розвиток спортивної майстерності, а також на виховання загальнолюдських цінностей та соціальної відповідальності серед молоді (Рис. 1.3.).

Рис. 1.3. Система олімпійської освіти в Україні

Олімпійська освіта базується на найважливіших цінностях: взаємній повазі, дружбі та досконалості, які сприяють навчанню соціальної відповідальності та розвитку толерантності – це все зумовлюють олімпійські цінності. Використання інтерактивних та ігрових методів навчання в олімпійській освіті спрямоване на стимулювання активної участі та інтересу учнів, а також на розвиток їхніх фізичних і розумових навичок реалізується завдяки педагогічним методам навчання. Інтеграція спорту у навчальний процес сприяє розвитку фізичних здібностей та виховує дисциплінованість та наполегливість реалізовується у процесі занять з фізичною культурою і спортом. Включення олімпійських цінностей і практики в освітню систему України дозволяє здійснити всебічний гармонійний розвиток дітей за рахунок інтеграції в освітню систему. Соціальна відповідальність впроваджується через освіту, яка заснована на олімпійських цінностях й сприяє усвідомленню дітьми важливості соціальної відповідальності та активної громадянської

позиції. Глобальний контекст впроваджується в українську систему олімпійської освіти, яка вписана у світовий контекст міжнародного олімпійського руху, що сприяє обміну досвідом і культурному збагаченню.

Розробка та створення сучасної системи освіти і виховання для підростаючого покоління неможливе без оптимального вирішення цілої низки соціальних, економічних, екологічних, політичних, правових та інших завдань. Одним із варіантів вирішення даної проблеми може бути організація освітньо-виховного процесу на основі ідеології олімпізму, шляхом впровадження системи олімпійської освіти та розповсюдження олімпійської літератури серед дітей у ЗВО та інтеграції різного роду інноваційних форм. Олімпійська освіта, як ефективний засіб виховання дітей має глибокі історичні коріння. Динаміка може бути представлена у вигляді трьох послідовних етапів: перший – витоки ідеї олімпійської освіти; другий – формування її основ; третій – реалізація й розвиток.

Впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес дітей може здійснюватися шляхом впровадження певних інноваційних проектів, використання методичних посібників, застосування різноманітних форм поширення олімпійських ідей та принципів. Перспективним напрямком роботи буде подальше вивчення особливостей впровадження олімпійської освіти у процес виховання дітей різних вікових груп та розробка структури й змісту олімпійської освіти, рекомендацій щодо подальшої їх впровадження у ЗДО.

Ми погоджуємося з В. Єрмоловою, що олімпійська освіта придатна переважно для освітнього процесу, оскільки виконує навчальну та оздоровчу функції [18]. Основними функціями освіти є пізнавальна, яка забезпечує перехід знань і формування нових знань; соціальна, культурна, творча, що забезпечує передачу та розвиток культурної спадщини; і гуманістичний, який виховує та розвиває інтелектуальні та творчі здібності особистості [18].

Сьогодні МОК та МОА приділяють велику увагу розвитку та впровадженню олімпійської освіти. Свідченням цього є програма «Програма

навчання олімпійським цінностям» (OVER – Olympic Values Education Programme). Програма була розроблена у співпраці з міжнародними експертами та спрямована на поширення комплексної підготовки молоді на основі олімпійських цінностей, які повинні бути використовуються в повсякденному житті. «Освітня програма олімпійських цінностей» була оголошена в 2007 році; її мета полягає в тому, щоб поінформувати людей про переваги спорту та фізичної активності, задоволення від спорту та соціальну взаємодію в спорті через розуміння олімпійства. Зазначимо, що програма розподілу досягається за допомогою каскадного ефекту через практичні семінари з підготовки тренерів.

Поєднання спорту з освітою та культурою залишається основою Програми навчання олімпійським цінностям МОК в оновленій версії 2.0 (2015). «Програма підготовки до олімпійських цінностей» версії 2.0 заснована на олімпійській філософії, де навчання відбувається через збалансований розвиток тіла, волі та розуму.

Сьогодні стратегія розвитку олімпійського руху базується на «Порядку денному 2020», який був затверджений на 127-й сесії МОК у Монако 8-9 грудня 2014 року. Аналіз «Порядку денного», синтез та узагальнення інформації дозволяє Ми можемо стверджувати, що питання олімпійської освіти посідають суттєве місце в стратегії розвитку олімпійського руху. Слід зазначити, що в рекомендації 22 під назвою «Сприяти освіті, заснованій на олімпійських цінностях» йдеться про те, що:

1. МОК повинен посилити партнерство з ЮНЕСКО, щоб включити спорт і його цінності в шкільні програми по всьому світу.
2. МОК повинен розробити електронну платформу для обміну освітніми програмами на основі олімпійських цінностей різних НОКів та інших організацій.
3. МОК має виявляти та підтримувати ініціативи, які можуть сприяти поширенню олімпійських цінностей [16, 24].

Аналіз «Порядку денного 2020» дозволяє виділити інші розділи. Наприклад, у рекомендації 23 йдеться про створення віртуального центру для спортсменів і волонтерських клубів і розвиток способів взаємодії з широкою громадськістю. Завдяки цим крокам МОК зможе спілкуватися з різними спільнотами, пропагувати та навчати принципам і цінностям олімпізму, залучати до здорового способу життя тощо [16].

Дослідження ролі та місця олімпійської освіти в стратегії розвитку олімпійського руху дозволяють виділити 26 рекомендацію «Далі поєднувати спорт і культуру», в якій перераховані дії учасників олімпійського руху як під час Ігор, так і між ними має бути спрямована на просування олімпійських цінностей і заохочення до їх популяризації [2].

В останні роки олімпійська освіта розвинулася в багатьох країнах світу як новий процес навчання. Проте обсяг і якість програм та діяльність організацій, які сприяють їх реалізації в системі освіти, ще мають бути достатньо описані.

Узагальнення світового досвіду впровадження національних систем олімпійської освіти дозволяє виділити основні групи програм:

Олімпійські освітні програми реалізуються Організаційними комітетами Олімпійських ігор (ОКОІ).

Програмний комплексний характер охоплює всі вікові категорії від дошкільнят до молоді, які реалізуються за допомогою центру олімпійської освіти.

Програми, які реалізуються в загальноосвітніх школах, базуються на створенні методичних комплексів у мережі експериментальних шкіл і гуртків.

Програма, в основному, заснована на проведенні спортивних заходів.

Програми, засновані на нерегулярно проведених змаганнях з олімпійською тематикою.

Програми, які реалізуються під час літніх канікул у молодіжних таборах.

Позитивний досвід Юнацьких Олімпійських Ігор сприяє тому, що олімпійська освіта набуває розвитку в країнах і містах Олімпійських ігор. Так, у Греції в рамках підготовки та проведення Олімпійських Ігор 2004 року в Афінах програма олімпійської освіти передбачала інноваційний процес навчання та була орієнтована на всіх учнів початкової та середньої школи. Основна ідея освітнього проекту полягала в тому, щоб зв'язати школу з місцевою сільськогосподарською громадою та її інституціями, наголошуючи на гуманістичних та етичних аспектах олімпізму [18]. Оргкомітет XXIX Олімпійських ігор у Пекіні та Міністерство освіти розробили програму олімпійської освіти США в Пекіні в 2008 році для початкової та середньої освіти, яка охопила мільйони школярів. Програма мала на меті поширення та просування олімпійських ідеалів, заохочення студентів до вивчення інших культур, розвиток спортивних і культурних заходів у школах, а також організацію різних освітніх крос-програм навколо олімпійських питань [25].

Олімпійський спорт зумовлений не лише його цінною історико-культурною спадщиною, яка багата на яскраві спортивні події, а й наявністю розгалужених зв'язків із політикою, економікою, освітою, навколишнім середовищем та сучасними технологіями, що, у свою чергу, створює величезні можливості використання олімпійського руху та Олімпійських ігор як основи різнобічної гуманітарної освіти та гуманітарної освіти.

Виходячи з цього, вони повинні кардинально змінити зміст поняття «олімпійська освіта», під яким слід розуміти використання всієї широти і глибини змісту олімпійського руху з його багатою історією та сучасними досягненнями, проблеми, протиріччя, складні зв'язки з різними сферами життєдіяльності світового співтовариства як невід'ємної частини гуманітарної освіти та гуманістичної освіти [25].

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи дослідження:

- Теоретичний аналіз і узагальнення даних літературних джерел та мережі Інтернет;
- Бесіда;
- Анкетування;
- Педагогічний експеримент;
- Методи математичної статистики.

2.1.1. Теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел та мережі Інтернет

У процесі дослідження нами було проаналізовано 46 джерел науково-методичної, спеціальної літератури та інтернет-ресурсів.

Аналіз наукової літератури з питань фізичної культури, спорту та олімпійської освіти дав можливість охарактеризувати проблему використання організаційних методів і засобів навчання в освітньому процесі дітей. Проаналізувавши наукові джерела, ми визначилися з тематикою дослідження та окреслили найважливіші напрями впровадження олімпійської освіти для дітей у ЗДО. На основі аналізу та узагальнення літературних джерел визначено об'єкт і предмет, сформовано мету та завдання дослідження, розроблено структуру експериментального дослідження.

2.1.2. Соціологічні методи

Бесіда – це спосіб отримання теоретичних відомостей у процесі

безпосереднього словесного (усного) спілкування за заздалегідь наміченим планом або в довільному порядку. Особлива користь від використання методу бесіди полягає в тому, що є можливість під час спілкування внести корективи в розмову і змінити напрям розмови, а також зробити висновок про своє особисте ставлення до фактів, які він повідомляє. Завдяки методу інтерв'ю вдалося підготувати та оптимізувати анкети для вчителів, учнів та їхніх батьків. Бесіди в рамках нашого констатуючого експерименту були проведені з фахівцями в галузі фізичного виховання та спорту та викладачами ЗВО.

Анкетування – метод одержання інформації за допомогою письмових відповідей респондентів на систему запитань анкети. Анкети містили відкриті та закриті запитання.

Анкетування проводилося серед інструкторів з фізичної культури м. Чернівці під час проведення вебінару з питань соціально-психологічної адаптації дітей (ВПО) 3 лютого 2023 року.

Під час опитування інструкторів з фізичної культури персонально роздавалися анкети (Додаток А). Перша частина анкети була інформаційною. У другій частині були представлені запитання щодо аналізу готовності до впровадження олімпійської освіти в освітній процес ЗДО та визначення знань олімпійської освіти. Заключна частина анкети включала запитання, спрямовані на поширення та популяризацію знань про олімпійську освіту серед дітей ЗДО.

2.2. Організація дослідження

Дослідження проводилося протягом 2022–2023 років у три етапи:

На **першому етапі** (жовтень 2022 – лютий 2023 рр.) аналізувався стан досліджуваної проблематики дослідження у наукових публікаціях, фахових статтях, монографіях, та мережі Інтернет. Загалом було проаналізовано 46 літературні джерела, серед яких 8 зарубіжних авторів. Були визначені вихідні теоретичні положення, предмет та об'єкт дослідження, мета, конкретизовані

завдання дослідження.

На **другому етапі** (лютий 2023 – червень 2023 рр.) було проведено констатуючий експеримент, під час якого здійснено анкетування 34 інструкторів з фізичної культури м. Чернівці під час проведення вебінару з питань соціально-психологічної адаптації дітей (ВПО) до освітнього процесу (Додаток А). Також на даному етапі відбувалися педагогічні спостереження за навчально-виховним процесом дітей ЗДО, вивчалися нормативно-правові, методичні матеріали, відповідність дидактичних методів, засобів та принципів навчання, що використовувались у навчально-виховному процесі дітей.

На **третьому етапі** (липень 2023 – грудень 2023 рр.) було розроблено та адаптовано навчальну програму «Олімпійська освіта для дошкільнят» впроваджено серед дітей старшої групи Великокучурівського ЗДО «Казка».

РОЗДІЛ 3 СТАВЛЕННЯ ТА ГОТОВНІСТЬ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЗДО

3.1. Організація олімпійської освіти у позанавчальній діяльності майбутніх інструкторів з фізичної культури та дошкільнят

Важливе значення для розвитку фізичних, соціальних та емоційних навичок дітей має організація олімпійської освіти в позаурочний час дошкільників. Цей процес включає заохочення дошкільників до активних занять фізичними вправами та спортом, що сприяє формуванню здорового способу життя. Важливо також враховувати, що олімпійська освіта не обмежується фізичним розвитком, але також спрямована на прищеплення моральних цінностей, таких як справедливість, дружба, взаємоповага та прагнення до самовдосконалення. Включення ігрових елементів, організація тематичних свят, зустрічі зі спортсменами можуть ефективно впровадити олімпійську освіту в повсякденне життя дошкільників.

Ціль проведення заходів - це популяризація різноманітних видів спорту серед дітей, збільшення їхньої фізичної активності, поліпшення загального фізичного здоров'я дітей та розвиток патріотичних відчуттів, які спрямовані на виховання обізнаних та свідомих молодих громадян України (Рис 3.1.).

Рис. 3.1. Заходи з олімпійської освіти для дітей в системі ЗДО

Форми олімпійської освіти в Україні характеризуються комплексним підходом, охоплюючи широкий спектр навчальної та спортивної діяльності. Серед них – тематичні уроки, спортивні свята, майстер-класи з олімпійцями, інтерактивні заняття, що розвивають фізичні та інтелектуальні здібності дітей. Українська система олімпійської освіти наголошує на важливості виховання цінностей олімпізму, сприяння формуванню здорового способу життя та соціальної відповідальності.

У контексті навчальних та позанавчальних форм олімпійської освіти, заходи, такі як вікторини, ігри, конкурси малюнків, свята, показові виступи, майстер-класи, презентації, змагання, благодійні акції, гуртки та спортивні секції, відіграють важливу роль у підтримці зацікавленості дошкільнят у фізичній культурі та спорті. Ці заходи не тільки залучають дітей до активного та здорового способу життя, але й сприяють розвитку важливих соціальних, емоційних та когнітивних навичок (Рис. 3.2.).

Рис. 3.2. Форми організації олімпійської освіти в Україні

Вони виконують освітню та розважальну функцію, одночасно забезпечуючи простір для креативності, співпраці та здорової конкуренції. Через різноманітність та інтерактивність цих заходів, олімпійська освіта стає більш доступною та зрозумілою для дітей, що сприяє ефективному засвоєнню цінностей та принципів олімпізму.

Для дітей дошкільного віку можна проводити та впроваджувати в навчально-виховний процес різного роду інноваційні форми фізкультурно-оздоровчої спрямованості. Використання спортивних та ігрових активностей для розвитку фізичних навичок та ознайомлення з олімпійськими дисциплінами (олімпійськими видами спорту). Організація святкових заходів та днів зосереджених на олімпійській тематиці, включаючи міні-версії Олімпійських ігор. Відвідування спортивних об'єктів або зустрічі з спортсменами для підвищення зацікавленості дітей у руховій активності та спорті зокрема. Використання мультимедійних засобів для навчання історії Олімпійських ігор та олімпійських цінностей. Організація практичних занять з різних видів спорту для розвитку фізичних навичок та координації (Рис. 3.3.).

Рис. 3.3. Сучасні форми олімпійської освіти для дошкільнят у ЗДО

Для проведення різного роду форм організації з олімпійської освіти можна залучати волонтерів до проведення різного роду заходів з олімпійської тематики (Рис. 3.4.).

Рис. 3.4. Студенти волонтери під час проведення заходів з олімпійської освіти у ЗДО

Важливу роль у впровадженні олімпійської освіти в систему роботи з дітьми відіграють олімпійські куточки, бібліотеки, музеї спортивної (олімпійської) слави, проведення різного роду заходів для дітей, які слугують мотиваційним компонентом та джерелом інформації з історичних аспектів олімпійського руху (Рис. 3.5).

Рис. 3.5. Захід з олімпійської освіти із залученням студентів для дітей ЗДО

Всеукраїнські заходи національного олімпійського комітету України «Олімпійський день» та «Олімпійський урок» входять до переліку заходів в яких беруть участь студенти всіх ЗВО, під час яких, поряд із змагальною діяльністю, провідне місце займають культурно-освітніх заходів, серед яких спілкування та виступи відомих спортсменів-олімпійців, тренерів, представників культури, громадськості.

Впровадження заходів з олімпійської освіти в навчально-виховний процес закладів дошкільної освіти має важливе значення для всебічного розвитку дитини. Головною метою таких заходів є не лише розвиток фізичних здібностей дошкільників, а й формування здорових звичок та виховання олімпійських цінностей з раннього віку. Це включає розвиток соціальних навичок, таких як робота в команді, взаємодопомога та конструктивне вирішення конфліктів. Крім того, участь у спортивних заходах підвищує самооцінку дітей та сприяє їхньому інтелектуальному розвитку через ігри, які вимагають логічного мислення та стратегічного планування. Культурне збагачення, зокрема через знайомство з історією Олімпійських ігор та різними культурами, розширює світогляд дітей, підвищує їхню мотивацію до навчання та занять спортом у майбутньому.

Вагомим аспектом олімпійського виховання є залучення до навчально-виховного процесу в дитячих садочках відомих спортсменів-олімпійців. Пізнавальними та мотиваційними є візити таких спортсменів, які діляться з дітьми досвідом та знаннями про свій вид спорту. Коли діти бачать справжніх спортивних героїв, це збагачує їх уявлення про різні види спорту, надихає їх займатися спортом і розвиває позитивне ставлення до рухової активності. Ця взаємодія також допомагає прищепити дітям цінності, такі як наполегливість, самовідданість і бажання самовдосконалюватися, які є критично важливими елементами олімпійського духу.

Отже, інтеграція олімпійської освіти в навчально-виховний процес ЗДО відіграє важливу роль у формуванні гармонійної, здорової та активної особистості дитини [15].

3.2. Готовність інструкторів з фізичної культури та спорту до процесу впровадження олімпійської освіти у ЗДО

Вирішальним фактором успішного розвитку та популяризації олімпійської освіти серед інструкторів з фізичної культури ЗДО м. Чернівці є готовність педагогів до впровадження олімпійської освіти у своїх закладах. Це вимагає від інструкторів не тільки глибокого розуміння олімпійської освіти, олімпійських цінностей і принципів, але й адаптації цих ідей до потреб і рівня розвитку дошкільнят. Навчальні тренінги та спеціалізовані курси можуть значно підвищити рівень готовності викладачів до ефективного впровадження олімпійської освіти у свою повсякденну практику (Рис. 3.6.).

Рис. 3.6. Заходи з впровадження олімпійської освіти для інструкторів ЗДО

На сучасному етапі розвитку суспільства досить актуальним є питання інтеграції олімпійської освіти в освітній процес [1]. Особливо актуальним, на нашу думку, залишається вивчення питання інтеграції олімпійської освіти в освітній процес ЗДО. Адже завдання педагогів – впровадження всіх інноваційних технологій у практику.

Ми провели експертне опитування, в якому взяли участь 34 інструкторів з фізичної культури м. Чернівці.

Для отримання більш достовірних даних у галузі олімпійської освіти

нами для розробки програми «Олімпійська освіта для дошкільнят» проведено анкетування інструкторів з фізичної культури щодо готовності впровадження олімпійської освіти у ЗДО (Табл. 3.1.).

Таблиця 3.1. Оцінка власних знань про олімпійські цінності та їх значення

Варіанти	%	Місце у рейтингу
Дуже добре розумію	19,6	4
Частково розумію	24,2	2
Маю загальне уявлення	22,1	1
Мало знайомий/знайома	20,2	3
Зовсім не знайомий/знайома	13,9	5

Аналізуючи наведені дані, можна зробити висновок, що рівень знання про олімпійські цінності серед респондентів є різноманітним. Найвищу оцінку (24,2 %) отримав варіант «Частково розумію», що свідчить про певний рівень обізнаності серед учасників, але також і про потребу в глибшому вивченні олімпійських цінностей. Варіант «Маю загальне уявлення» займає друге місце (22,1 %) у рейтингу, що вказує на те, що більшість респондентів мають базові знання про олімпійські цінності. Найменша оцінка була відзначена для варіанту «Зовсім не знайомий/знайома» (13,9 %), що вказує на відсутність знань про олімпійські цінності у деяких респондентів.

Наступне питання анкети стосувалось важливості олімпійської освіти у частині навчального процесу у ЗДО. З результатів опитування видно, що більшість респондентів позитивно ставляться до важливості олімпійської освіти у навчальному процесі у закладах дошкільної освіти (ЗДО). А саме 31,2 % абсолютно підтримують ідею інтеграції олімпійської освіти в ЗДО, вважаючи її важливою частиною освітнього процесу, 26,4 % також схиляються до позитивного сприйняття цієї ідеї, хоча і з деякими застереженнями.

Найбільш неоднозначну групу становлять ті, хто не може визначитися – це 36,2 % опитаних. Це вказує на потребу в додатковому інформуванні та обговоренні даної теми. Менша частина респондентів (4,2 %) має сумніви щодо інтеграції олімпійської освіти в ЗДО. Тільки 2 % респондентів зовсім не вважають олімпійську освіту важливою для ЗДО. Ці дані свідчать про позитивне ставлення більшості респондентів до олімпійської освіти в контексті дошкільної освіти, хоча також існує значна частка тих, хто ще не сформував свою думку з цього питання (Таблиця 3.2.).

Таблиця 3.2. Чи вважаєте ви, що олімпійська освіта є важливою частиною навчального процесу у ЗДО?

Варіанти	%	Місце у рейтингу
Абсолютно так	31,2	2
Швидше так, ніж ні	26,4	3
Не можу визначитися	36,2	1
Швидше ні, ніж так	4,2	4
Зовсім не вважаю	2	5

Наступне питання анкети стосувалось методів впровадженню олімпійської освіти в ЗДО. Результати опитування свідчать, що інтерактивні ігри та заняття є найпопулярнішим методом впровадження олімпійської освіти в закладах дошкільної освіти, отримавши найвищу оцінку (31,2 %). Також захоплюють практичні спортивні заходи, результатом яких є 29,4 %. Теоретичні лекції та творчі проекти й майстер класи з практичними заняттями отримали помірну підтримку (16,4 % і 15,1 % відповідно), а найменш привабливими були екскурсії та ознайомчі поїздки – лише 7,9 %. Ці дані свідчать про перевагу більш активних та інтерактивних методів навчання дошкільників у контексті олімпійської освіти (Табл. 3.2.).

Таблиця 3.3. Які, на вашу думку, методи найкраще сприяють впровадженню олімпійської освіти в ЗДО?

Варіанти	%	Місце у рейтингу
Інтерактивні ігри та заняття	31,2	1
Теоретичні лекції	16,4	3
Практичні спортивні заходи	29,4	2
Творчі проекти та майстер-класи	15,1	4
Екскурсії та ознайомчі поїздки	7,9	5

Аналізуючи результати опитування інструкторів, можна побачити, що значна частина (34,5 %) вважає, що олімпійська освіта може значно вплинути на фізичний та інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку. Додаткові 19,4 % респондентів схиляються до позитивного впливу олімпійської освіти, хоча і з меншою впевненістю. Проте, 11,2 % респондентів не можуть однозначно визначитися з позицією. Менша частина опитаних висловлює сумніви або негативне ставлення до впливу олімпійської освіти на розвиток дітей (16,2 % - «Швидше ні» та 18,7 % - «Зовсім ні»). Це свідчить про загалом позитивне сприйняття олімпійської освіти як інструменту розвитку дітей, але також вказує на наявність сумнівів та неоднозначності серед деяких респондентів (Рис. 3.7.).

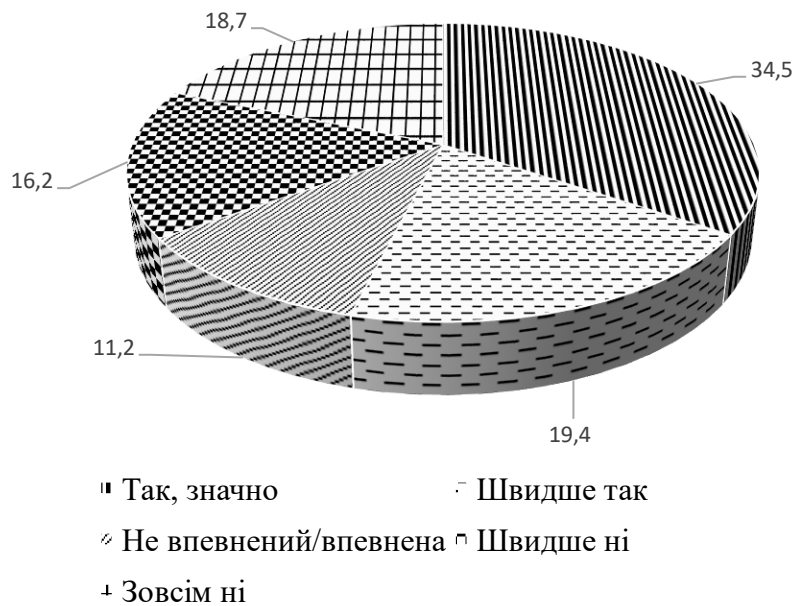

Рис. 3.7. Результати опитування про вплив олімпійської освіти на фізичний та інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку на думку інструкторів з фізичної культури, %

Результати опитування показують, що більшість респондентів має глибокі знання про історію Олімпійських ігор та їх значення, з 50,1 % учасників, які вказали, що вони «Дуже добре знайомі» з цією тематикою. Значна частина опитаних (27,1 %) визнали, що вони «Частково знайомі» з історією Олімпійських ігор. Також значна частина (12,4 %) має лише «Загальне уявлення» про цю тему. Водночас, менша частина учасників опитування (6,1 % - «Мало знайомі» та 4,3 % - «Зовсім не знайомі») мають обмежені знання про історію та значення Олімпійських ігор. Ці дані свідчать про високий рівень обізнаності серед інструкторів фізичної культури ЗДО з історією Олімпійських ігор, хоча деяка частина все ще потребує додаткового інформування або освіти в цій сфері.

Результати опитування вказують на те, що значна частина респондентів має досвід у плануванні або проведенні заходів з олімпійської освіти для дітей. З них 41,2 % вказали, що вони регулярно проводять дані заходи. Ще 17,4 % мають досвід проведення таких заходів декілька разів, тоді як 12,6 %

проводили їх лише один раз. Цікаво, що 17,1 % респондентів не мають досвіду в цій сфері, але виявляють інтерес до неї. Водночас, 11,7 % учасників опитування зовсім не мають досвіду у проведенні заходів. Ці дані свідчать про наявність достатнього досвіду серед багатьох учасників опитування, а також про потенціал для залучення та навчання тих, хто цікавиться цією діяльністю, але ще не має в ній досвіду (Рис. 3.8.).

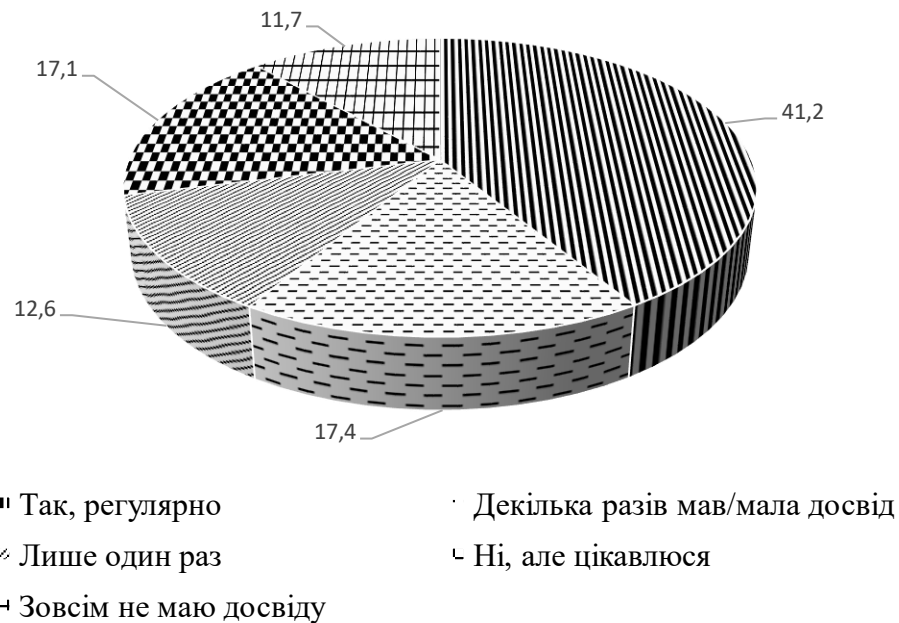

Рис. 3.8. Важливість позанавчальних заходів для дітей на думку інструкторів з фізичної культури, %

За результатами опитування інструкторів, основними перешкодами у впровадженні олімпійської освіти в закладах дошкільної освіти є відсутність фінансування (29.5 %) та недостатній інтерес з боку дітей (24.2 %). Це вказує на потребу залучення більше ресурсів та розробки цікавих програм для збільшення зацікавленості саме у дітей дошкільного віку. Також значною проблемою є відсутність відповідних програм (19,2 %), що свідчить про необхідність розробки спеціалізованих навчальних матеріалів. Недостатня кваліфікація педагогів (12.1 %) та недостатньо інформації та підтримки (15 %) також є значними факторами, що ускладнюють впровадження олімпійської

освіти в ЗДО. Ці результати підкреслюють необхідність забезпечення якісних ресурсів та підтримки для ефективного впровадження олімпійської освіти у дошкільних установах.

Відповідно на наступне запитання нашої анкети, була такою, значна частина інструкторів (41.2 %) вважає, що олімпійська освіта безперечно може покращити соціальні навички та комунікацію між дітьми. Ще 26.1 % відповіли, що це можливо матиме позитивний вплив. Проте, 13.2 % опитаних не впевнені в цьому, 11.2 % вважають це малоімовірним, а 8.3 % не вірять у позитивний вплив олімпійської освіти на соціальні навички та комунікацію дітей в структурі ЗДО. Це підкреслює, що, хоча більшість вважає олімпійську освіту корисною для соціального розвитку, існує також певний скептицизм щодо цього.

Щодо аспектів олімпійської освіти для включення у програму ЗДО, респонденти вважають важливими організацію спортивних заходів з дітьми дошкільного віку (26.1 %) та виховання олімпійських цінностей (23.9 %). Розвиток фізичних навичок також вважається значним (22,2 %), а історія Олімпійських ігор (16.5 %) та підвищення загальної культурної обізнаності (11.3 %) займають трохи менше місце у пріоритетах. Це вказує на розуміння важливості комплексного підходу до олімпійської освіти, який охоплює як фізичний, так і інтелектуальний розвиток дітей.

Згідно з результатами опитування, 21.1 % респондентів висловили велику зацікавленість та готовність активно брати участь у впровадженні олімпійської освіти у своєму освітньому закладі. Також 34.2 % вказали, що вони готові долучитися до цього процесу, якщо матимуть підтримку. Ще 21.7 % потребують додаткової інформації для участі, тоді як 12.3 % вважають свою участь малоімовірною, але не виключають цього. Не зацікавлені 10.7 % респондентів.

Щодо способів поширення та популяризації ідей олімпізму серед дітей, опитування показало, що найбільш ефективними вважаються інтерактивні ігри та заняття (31.2 %) та спортивні змагання (30.4 %). Також важливими є

використання мультимедійних засобів (19.4 %) та проведення творчих конкурсів та проектів (14.9 %). Найменше респондентів обрали організацію екскурсій та поїздок (4.1 %) (Рис. 3.8).

Рис. 3.8. Способи поширення та популяризації ідей олімпізму серед дітей на думку інструкторів з фізичної культури, %

Для розвитку інтересу до олімпійських ігор та спорту загалом у дошкільнят респонденти визначили зустрічі з олімпійськими спортсменами (26.2 %) та проведення майстер-класів з різних видів спорту (29.2 %) як найефективніші. Також важливими є спортивні свята та фестивалі (21.2 %) та організація тематичних вікторин та ігор (16.2 %). Навчальні екскурсії на спортивні об'єкти також розглядаються, але меншою мірою (7.2 %).

Підсумовуючи результати опитування, більшість інструкторів з фізичної культури ЗДО м. Чернівці, які прийняли участь в анкетуванні позитивно ставляться до ролі олімпійської освіти в освітньому процесі ЗДО та її впливу на фізичний та інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку. Більшість респондентів добре розуміють історію Олімпійських ігор та їхнє

значення. Що стосується діяльності інструкторів, то багато з них готові брати активну участь у впровадженні олімпійської освіти, хоча деякі потребують додаткової підтримки чи інформації.

Основними перешкодами для впровадження олімпійської освіти у своїх ЗДО вважають відсутність фінансування, відповідних програм, недостатню зацікавленість з боку дітей, педагогів. Найефективнішими способами популяризації ідей олімпізму визнані інтерактивні ігри, спортивні змагання, використання мультимедіа. Важливе значення для розвитку інтересу до Олімпійських ігор мають зустрічі зі спортсменами-олімпійцями, проведення спортивних свят та різного роду заходів, а також організація майстер-класів з різних видів спорту, які можна популяризувати для дітей в ЗДО

Дані анкетування допоможуть нам розробити комплексну програму олімпійської освіти для інструкторів фізичного виховання ЗДО з урахуванням існуючих потреб і бар'єрів, забезпечивши ефективну реалізацію та залучення дошкільників.

3.3. Аналіз засобів з олімпійської освіти для дітей в систему ЗДО

Олімпійська освіта – це спеціально організований багаторівневий педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості дитини через набуття знань, умінь й навичок. Розвиток різного роду здібностей, інтересів, і потреб, ціннісних орієнтацій, які базуються на гуманістичних ідеалах та цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти [11].

На сьогодні Національним олімпійським комітетом України проводиться значна кількість різного роду заходів для школярів та студентів. Основне місце в цих заходах займає «Олімпійський день», «Олімпійський урок».

В Україні на державному рівні потрібні більш комплексні рішення та заходи щодо олімпійської освіти для дітей у закладах дошкільної освіти. Це

породжує нагальну потребу в розробці спеціалізованої програми, яка б реалізовувалась у позаурочний час. Така програма повинна включати різні засоби і методи олімпійського виховання, адаптовані до потреб і особливостей дошкільників, щоб стимулювати їх інтерес до рухової активності, здорового способу життя, олімпійських цінностей (Табл. 3.4.).

Таблиця 3.4. Орієнтовна програма з «Сучасна олімпійська освіта» для дітей у ЗДО

№	Тематика занять	Кількість годин
1.	Основи олімпійських цінностей Вивчення ключових принципів олімпізму та їх застосування в дошкільній освіті.	2
2.	Роль фізичної активності в розвитку дошкільнят Розгляд значення фізичних вправ для розвитку здоров'я та координації у дітей дошкільного віку.	2
3.	Інтерактивні методи навчання Розробка ігрових занять та активностей, що сприяють активному залученню дітей.	4
4.	Використання мультимедійних засобів Навчання інструкторів ефективному використанню мультимедіа для залучення дітей.	2
5.	Організація спортивних заходів Планування та проведення міні-версій Олімпійських ігор та інших спортивних свят.	4
6.	Історія Олімпійських ігор Ознайомлення з історією ігор та важливими моментами олімпійського руху.	2
7.	Формування соціальних навичок через спорт	2

	Розробка занять, спрямованих на виховання комунікаційних та соціальних навичок.	
8.	Розвиток креативності та творчих здібностей Інтеграція творчих конкурсів та проєктів, пов'язаних з олімпійською тематикою.	4
9.	Виховання здорового способу життя Навчання дітей основам здорового харчування та активності.	6
10.	Ефективне комунікування з батьками та громадою Розвиток навичок комунікації з батьками щодо значення олімпійської освіти та її впливу на розвиток дітей.	6
Всього годин		34

Дана програма спрямована на підвищення компетенцій інструкторів ЗДО, забезпечуючи їм знання та інструменти для ефективного впровадження олімпійської освіти в повсякденну практику роботи.

Для реалізації програма також можливе використання різного роду форм завдяки засобам олімпійської освіти, які впроваджуються у ЗДО в Чернівецькій області [15].

Олімпійські пазли - Це інтерактивна гра, що допомагає дітям вивчати історію та символіку Олімпійських Ігор через зіювання пазлів. Це сприяє розвитку логічного мислення та творчих здібностей дітей.

Рис. 3.9. Практичне використання «Олімпійські пазли в ДЗО»

Олімпійська абетка - Цей засіб навчання та виховання знань з олімпійської освіти передбачає навчання дітей основам олімпізму через алфавіт, де кожна літера асоціюється з певним олімпійським терміном або цінністю а також представлено видом спорту чи спортивним інвентарем. Це спосіб зробити навчання більш захоплюючим і доступним.

Олімпійський квест - дозволяє дітям з раннього дитинства пізнати різні види спорту, виховуючи національні та громадянські цінності. Гра спонукає дітей обирати улюблений вид спорту та досягати високих результатів на благо країни. «Олімпійський квест», розрахований на дітей віком від 5 до 12 років, може зібрати від 2 до 6 гравців. Основна мета гри – популяризація патріотичного виховання через олімпійську освіту, пробудження інтересу до здорового способу життя, фізичної культури та спорту.

У грі використовуються шестикутні карти, кожна з яких представляє окремий вид спорту. Гравці вибирають одну карту, а решту карт інвентарю

необхідно перемішати та покласти лицьовою стороною вниз у центр столу. Під час гри гравці витягають картку зі стопки та перевіряють, чи відповідає вибраний інвентар обраному виду спорту. Якщо так, карта залишається у гравця; якщо ні, він повертається в нижню частину стека (Рис. 3.9.).

Рис. 3.10. Приклад використання гри для дітей «Олімпійський квест»

Олімпійська естафета - це інноваційна гра, яка спрямована на патріотичне виховання дітей засобами олімпійської освіти. Участь у грі сприяє формуванню у дітей спортивних знань та умінь. Виховує такі гуманістичні цінності, як любов до рідного краю, повага до національної самосвідомості, бажання захищати свою країну та бути активним громадянином.

Ця гра, призначена для дітей від 5 до 12 років, позитивно впливає на їх розумовий розвиток і пізнавальні здібності. «Олімпійська естафета» збагачує знання дітей, розвиває увагу, уяву, творчі здібності, виховує елементарне уявлення про олімпійську освіту та спорт, формує важливі патріотичні цінності, такі як любов до України, повага до її мови, культури, традицій.

У грі учасники доставляють прапор України на вершину гори Говерли, долаючи різноманітні перешкоди та відповідаючи на запитання, які стимулюють формування гуманістичних та патріотичних цінностей.

Олімпійські хвилинки – це серія відеороликів для дітей розроблена як частина програми олімпійської освіти та має на меті не тільки залучити увагу юних глядачів, але й виховати в них інтерес до спорту та здорового способу життя. Відео зняті за участю відомих спортсменів, які не лише демонструють різноманітні фізичні вправи, але й діляться важливими порадами щодо тренувань, здоров'я та мотивації.

Казка «Олімпійська мрія» – є символом глибокої любові та прихильності до рідної країни, відображаючи в собі якості справжнього патріота. Ця казка втілює суть патріотизму, акцентуючи на значенні універсальних людських якостей. Вона залучає патріотичні та сімейні цінності, історичний контекст, в тому числі елементи історії українського спорту, а також спонукає до здорового способу життя, активних занять спортом і фізичною культурою. Казка підкреслює важливість популяризації олімпійського руху та виховує повагу до національної гідності та гордості за власну державу. Вона розрахована на дітей дошкільного та шкільного віку, формуючи в них основні життєві цінності в ранньому віці.

Рис. 3.10. Казка «Олімпійська мрія»

Заходи з олімпійської освіти, майстер класи, благодійні заходи, зустрічі з відомими спортсменами - ці форми і засоби олімпійської освіти рекомендовані для впровадження в закладах дошкільної освіти, інструкторами фізичної культури, методистам та всім зацікавленим в поширенні знань з олімпійської освіти в системі ЗДО. Вони спрямовані на розвиток у дітей всебічних знань і навичок, стимулювання інтересу до спорту та олімпійських цінностей.

Олімпійське виховання в узькому сенсі розглядається як процес усвідомленого та організованого впливу з метою розвитку властивостей і якостей, які відповідають цілям і завданням олімпійської освіти.

У розробці програми з олімпійської освіти для інструкторів з фізичної культури в ЗДО, ми включили ряд інноваційних та варіативних форм, таких як «Олімпійські пазли», «Олімпійська абетка», «Олімпійський квест», «Олімпійська естафета» та «Олімпійські хвилинки». Ці форми сприяють патріотичному вихованню, розвитку фізичних та інтелектуальних навичок дітей, а також залученню до олімпійського руху, формуючи загальнолюдські патріотичні цінності і любов до здорового способу життя.

ВИСНОВКИ

У першому розділі даної наукової роботи присвячений теоретичним основам формування особистості фізичної культури і спорту, що має важливе значення для розуміння ролі рухової активності в житті та розвитку дітей. У першому підрозділі йдеться про фізичну культуру і спорт як складову частину культури особистості дитини. Розкривається значення рухової активності для розвитку фізичної, емоційної та соціальної сторін особистості, а також її вплив на формування здорового способу життя з раннього віку. Детально розглядаються теоретичні основи олімпійської освіти та її інтеграція в освітній процес ЗДО. Проаналізовано вплив олімпійської освіти на розвиток компетентностей і цінностей дітей, розглянуто методи та підходи до реалізації цієї освіти в дошкільному закладі. Акцентовано увагу на особливостях системи олімпійської освіти в Україні та її практичному використанні в ЗДО. Виявлено національні особливості та підходи, які дозволяють ефективно інтегрувати олімпійські цінності та принципи в освітній процес дошкільників, а також проаналізовано існуючі практики та програми.

Олімпійська освіта – багаторівневий організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості дитини через набуття знань, умінь та навичок, розвиток різного роду здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, які базуються на гуманістичних ідеалах й цінностях олімпізму та є складовою частиною загальної освіти.

Опитування виявило, що для поширення та популяризації ідей олімпізму серед дітей найбільш ефективними є інтерактивні ігри та заняття, а також спортивні змагання. Результати опитування свідчать, що 21.1 % респондентів висловили велику зацікавленість та готовність активно брати участь у впровадженні олімпійської освіти у своєму освітньому закладі. Також 34.2 % вказали, що вони готові долучитися до цього процесу, якщо матимуть підтримку. Ще 21.7 % потребують додаткової інформації для участі, тоді як

12.3 % вважають свою участь малоімовірною, але не виключають цього. Не зацікавлені 10.7 % респондентів.

Важливу роль відіграє також використання мультимедійних засобів та проведення творчих конкурсів та проектів. Відзначено менший інтерес до організації екскурсій та поїздок.

У ході дослідження було здійснено аналіз засобів олімпійської освіти для інтеграції у систему ЗДО. Результатом стала розробка «Орієнтовна програма з сучасної олімпійської освіти для дітей у ЗДО», яка включає рекомендовані форми та методики, спрямовані на всебічний розвиток дошкільнят, формування у них патріотичних цінностей та любові до спорту.

У рамках нашого дослідження було адаптовано сучасні форми олімпійської освіти для дошкільнят у ЗДО, які включають «Олімпійські пазли», «Олімпійську абетку», «Олімпійський квест», «Олімпійську естафету» та «Олімпійські хвилинки» та ін. Ці форми будуть спрямовані на підвищення інтересу дошкільнят до спорту та олімпійських цінностей. Також було визначено готовність інструкторів з фізичної культури до впровадження олімпійської освіти у навчальному процесі ЗДО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боднар А.О. (2015). Використання засобів масової інформації як способу організації олімпійської освіти. *Вісник Черкаського університету. Науковий журнал. Серія: Педагогічні науки. Черкаси: вид. від. Черкаського національного ун-ту ім. Б. Хмельницького*, 22(355), С. 138–142.2.
2. Булатова М. (2007). Олімпійська академія України: цілі. *Наука в олімпійському спорті*, 2, С. 5–12.4.
3. Булатова М.М. (2005). Система олімпійської освіти та нові форми її впровадження. *Олімпійська література*, 7, с.3.
4. Булатова, М.М. (2002). Олімпійська освіта: методичні рекомендації. *Київ*, 37 с.
5. Булатова, М.М. (2005). Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження. *Олімпійський спорт і спорт для всіх: Тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр, Київ* С. 7.
6. Вацеба, О., & Юхимук, В. (2004). Олімпійська освіта як складова навчання та виховання школярів. *Сучасні проблеми фізичного виховання та спорту школярів та студентів: матеріали ІV Всеукр. наук. студ. конф, Суми* С. 388–390.
7. Вацеба, О., & Юхимук, В. (2004). Ставлення чеських школярів до олімпійських ідеалів (за результатами аналізу літературних джерел). *Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту*, 4, 53–58.
8. Вацеба, О., & Юхимук, В. (2005). Актуальні проблеми олімпійської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах України. *Олімпійський спорт і спорт для всіх: тези доп. ІХ міжнар. наук. конгр, Київ*, С. 8.
9. Вацеба, О., & Юхимук, В. (2007). Актуальні питання олімпійської освіти у навчально-виховному процесі учнів загальноосвітніх шкіл України

(на прикладі м. Львова). *Олімпійська освіта: виховання, здоровий спосіб життя, соціальна адаптація: матеріали континент. семінару, Київ* С. 87–93.

10. Вацеба, О.М., & Юхимук, В. (2005). Уявлення та знання українських школярів про цінності олімпізму. *Спортивна наука України, 1*, 15–23.

11. Гакман А.В. Організація рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей 11-14 років в умовах дитячого табору від-починку : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.12. Київ, 2010. 231 с.7.

12. Гакман А.В., Крушельницький Б.М. Стан реалізації олімпійської освіти у навчально-виховному процесі (на прикладі міста Чернівці). *Молодий вчений. No 3.1(43.1) 2017. С. 74–77.6.*

13. Галан Я. П., Гнат Д. Л., Колісник Х.-Ю. М. (2023). Особливості впровадження олімпійської освіти в Україні. *Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді : матеріали третьої всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (20 жовтня 2023 року). Тернопіль : ТАЙП, С. 62-63.*

14. Галан Я., Кирилюк М., Кочубей М. (2015). Реалізація олімпійської освіти у професійно-технічних навчальних закладах Буковини. *Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 листопада 2015 р. Чернівці : Технодрук, С. 204–206.8.*

15. Галан Я.П. (2022). Олімпійська освіта в контексті патріотичного виховання дітей. *Монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 216 с. ISBN 978-966-423-743-4*

16. Галан, Я. П. (2012). Реалізація олімпійської освіти в дитячих дошкільних навчальних закладах. *Теорія і практика фізичного виховання: науково-метод. журнал, 1*, 383–387.

17. Галан, Я.П., Огнистий, А.В., Огниста, К.М., & Божик, М.В. (2020). Олімпійська освіта в підготовці майбутніх вчителів початкових класів у реаліях нової української школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 70(1)*, 108–113.

18. Єрмолова В.М. (2011). Олімпійська освіта: теорія і практика. *Навчальний посібник Київ*, 335 с.
19. Зорій Я.Б., Гакман А.В. (2016). Система Олімпійської освіти як засіб педагогічного процесу підростаючого покоління. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, Вип. 4. С. 33-35.
20. Кручевич, Т. (1999). Оцінка як один з факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності. *Фізичне виховання в школі: наук.-метод. журнал*, 1, 47–50.
21. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту: затверджена Указом Президента України від 28 вересня 2004 року № 1148/2004.
22. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т.– К.: *Аконіт*, Т.3. –1998. – С.138.
23. Олімпійська освіта : методичні рекомендації / укл. М.М. Булатова, С.Ф. Матвеев, В.Ф. Бойко та ін. *Київ*, 2002. 40 с.
24. Олімпійська хартія. (1999). *Міжнародний олімпійський комітет, Олімпійська література*, 96 с.
25. Пер де Кубертен, П. (1997). Олімпійські мемуари. *Київ: Олімпійська література*, 178 с.
26. Платонов, В.М. (2005). Енциклопедія олімпійського спорту України. *Київ* 462 с.
27. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Фізична культура”. 5-12 класи. – К.: ВТФ “Перун”, 2005. – 272 с.
28. Томенко О.А. (2014). Оптимізація фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів на основі використання елементів олімпійської освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1(35), 387-394.
29. Фіцула, М.М. (2000). Педагогіка. *Київ: Академія*, С. 93.

30. Цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров’я нації”. – К., 1998. – 44с.
31. Шалар, О.Г. (2003). Міцні знання про закономірності фізичного розвитку – запорука результативності самостійних занять фізичною культурою підлітків. *Теорія та методика фізичного виховання*, 3, 2–5.
32. Шиян, Б.М. (2001). Теорія і методика фізичного виховання школярів. *Частина 2. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан*, 248 с.
33. Щербашин Ю.С. (2010). Удосконалення впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес дітей та молоді. *Олімпійський спорт і спорт для всіх. Тези доп. XIV Міжнар. наук. Конгр. Київ*, с. 747
34. Щербашин Я. (2009). Олімпійська освіта та процес виховання дітей і молоді. *Молода спортивна наука України*, Т.1. С. 335-339.
35. Щербашин Я.С. (2014). Олімпійська освіта в світовому контексті. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*, 30(2) 78-83.
36. Юхимук, В. (2005). До питання понятійного тлумачення словосполук „олімпійська освіта” та „олімпійське виховання”. *Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту*, 4, 237–242.
37. Юхимук, В. (2006). Актуальні питання навчально-методичного забезпечення олімпійської освіти школярів України. *Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту*, 3, 414–419.
38. Юхимук, В. (2007). Олімпійська освіта школярів в діяльності Міжнародної олімпійської академії. *Спортивна наука України*, 3(12), 36–43.
39. Юхимук, В. (2007). Олімпійський всезнайко: навчальний посібник для учнів середньої школи. *Львів: Ліга-Прес*. (132 с.)
40. Юхимук, В. (2008). Понятійний аналіз словосполук “олімпійське виховання” та “олімпійська освіта”. С.С. Єрмаков. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія*, 5, С. 154–158).

41. Юхимук, В. П. (2005). До питання понятійного тлумачення словосполук „олімпійська освіта” та „олімпійське виховання”. *Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту*, 9(4), 237–242.
42. Юхимук, В., & Мандюк, М. (2007). Ставлення учителів фізичного виховання до поширення знань олімпійської тематики серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів м. Львова. *Слобожанський науково-спортивний вісник: матеріали наук. конф.*, 11, 28–31.
43. Ягупов, В.В. (2002). Педагогіка. *Київ: Либідь*, 569 с.
44. Andrieieva O., Galan Y., Hakman A., Holovach I. (2017). Application of ecological tourism in physical education of primary school agechildren. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(1), 7-15.
45. Andrieieva O., Hakman A. (2018). Health status and morbidity of children 11-14 years of age during school. *Journal of Physical Education and Sport*, 2018. Supplement issue 2, 1231-1236.
46. Czechowski, M. (2002). Integracyjne funkcje educacji olimpijskiej. *Wychowanie fizyczne i sport*, XLVI(1), 9–10.
47. Edukacja olimpijska w reformujacej sie szkole. – Warszawa, 2000.– 185s.
48. Galan, I. (2013). Olympic Education in the System of the Ukrainian Preschool Establishments, Ukrainian National University of Physical Training and Sport, Kyiv, Ukraine. *17th International Scientific Congress Olympic Sport and Sport for All (p. 241), 2-5 June 2013, Capital University of Physical Education and Sports, Beijing, P.R. China.*
49. Hakman A., Vaskan I., Kljus O., Liasota T., Palichuk Y., Yachniuk M. (2018). Analysis of the acquisition of expertise and mastery of physical skills for performing techniques by young footballers. *Journal of Physical Education and Sport*, 2018. Supplement issue 2, pp. 1237–1242. 15.
50. Halyna Bezverkhnia, Tetiana Fedirchuk, Viktoria Tsybulska, Mykola Maievskiy, Tetiana Osadchenko, Serhii Ilchenko, Anna Hakman (2019). Formation

of motivation for professional and applied physical training in future elementary teachers. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 19 (Supplement issue 2), pp. 299-304.

51. Kozlova, K. (1999). Principles and ways of engaging youths in the olympic ideals. *Wychowanie fizyczne i sport*, XLIII (1), 401–402.

ДОДАТКИ

Анкета
Шановні колеги, пропонуємо
Вам визначити готовність до процесу
впровадження олімпійської освіти

1. Ваша стаття
2. Ваш педагогічний стаж
3. **Як ви оцінюєте свої знання про олімпійські цінності та їх значення?**
 - Дуже добре розумію
 - Частково розумію
 - Маю загальне уявлення
 - Мало знайомий/знайома
 - Зовсім не знайомий/знайома
4. **Чи вважаєте ви, що олімпійська освіта є важливою частиною навчального процесу у ЗДО?**
 - Абсолютно так
 - Швидше так, ніж ні
 - Не можу визначитися
 - Швидше ні, ніж так
 - Зовсім не вважаю
5. **Які, на вашу думку, методи найкраще сприяють впровадженню олімпійської освіти в ЗДО?**
 - Інтерактивні ігри та заняття
 - Теоретичні лекції
 - Практичні спортивні заходи
 - Творчі проекти та майстер-класи
 - Екскурсії та ознайомчі поїздки
6. **Чи вважаєте ви, що олімпійська освіта може вплинути на фізичний та інтелектуальний розвиток дітей?**
 - Так, значно
 - Швидше так
 - Не впевнений/впевнена
 - Швидше ні
 - Зовсім ні
7. **Чи знайомі ви з історією Олімпійських ігор та їх значенням?**
 - Дуже добре знайомий/знайома
 - Частково знайомий/знайома
 - Маю загальне уявлення

- Мало знайомий/знайома
 - Зовсім не знайомий/знайома
- 8. Чи маєте ви досвід у плануванні або проведенні олімпійських освітніх заходів для дітей?**
- Так, регулярно
 - Декілька разів мав/мала досвід
 - Лише один раз
 - Ні, але цікавлюся
 - Зовсім не маю досвіду
- 9. Які перешкоди ви бачите у впровадженні олімпійської освіти в ЗДО?**
- Відсутність відповідних програм
 - Недостатньо кваліфіковані вчителі
 - Відсутність фінансування
 - Недостатній інтерес з боку дітей
 - Недостатньо інформації та підтримки
- 10. Чи вважаєте ви, що олімпійська освіта може покращити соціальні навички та комунікацію між дітьми?**
- Безумовно так
 - Можливо, це буде позитивно
 - Не впевнений/впевнена
 - Малоймовірно, що матиме вплив
 - Зовсім не вважаю
- 11. Які аспекти олімпійської освіти ви вважаєте найважливішими для включення у програму ЗДО?**
- Розвиток фізичних навичок
 - Виховання олімпійських цінностей
 - Історія Олімпійських ігор
 - Підвищення загальної культурної обізнаності
 - Організація спортивних заходів
- 12. Чи готові ви активно брати участь у впровадженні олімпійської освіти у вашому освітньому закладі?**
- Звичайно, дуже зацікавлений/зацікавлена
 - Так, якщо буде підтримка
 - Можливо, але мені потрібно більше інформації
 - Малоймовірно, але не виключаю
 - Не зацікавлений/зацікавлена

-
- 13. Якими шляхами можна поширити та популяризувати ідеї олімпізму серед дітей?**
- Через інтерактивні ігри та заняття
 - За допомогою спортивних змагань
 - Через творчі конкурси та проекти
 - Використовуючи мультимедійні засоби
 - Через організацію екскурсій та поїздок
- 14. Які заходи ви вважаєте найефективнішими для розвитку інтересу до олімпійських ігор та спорту загалом у дошкільнят?**
- Спортивні свята та фестивалі
 - Зустрічі з олімпійськими спортсменами
 - Організація тематичних вікторин та ігор
 - Навчальні екскурсії на спортивні об'єкти
 - Проведення майстер-класів із різних видів спорту

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Колісник Христина-Ювіліна Миколаївна
(підпис)